

ДНЕВНИК

Што пре решавати судбину “Ресавице”, “Петрохемије”, МСК...

Држава је приватизацијом РТБ Бор и ПКБ-а направила знатан напредак у решавању проблема неуспешних државних предузећа.

Међутим, по оцени Фискалног савета Србије остали су велики проблеми као што су “Ресавица”, “Петрохемија” и МСК. Напомињу да је током ове године панчевачка “Азотара” препуштена стечају, што је по њиховом мишљењу оправдано и добро решење.

ФАП је, наводи у свом извештају ФС, остао ове године само с десетак запослених и то за ремонт војних камиона. Листа државних предузећа која су имала негативан ефекат на јавне финансије и привредни раст јесте ове године умањена, али за државу има још посла.

Поред “Ресавице”, “Петрохемије” и МСК, Фискални савет истиче потребу проналаска брзог решења за “Икарбус”, “Ласту”, “Симпо”, “Јумко”, “Тигар” и “Трајал”. У овим предузећима запослено је око 15.000 радника, односно око половине од укупног броја преосталих запослених у неприватизованим државним предузећима.

Само “Ресавица” сваке године добија из републичког буџета субвенције од 4,5 милијарде динара за плате запослених, што значи да држава годишње субвенционира сваког запосленог у овом предузећу с око 10.000 евра. Иако се годинама најављује решавање овог проблема и резервишу буџетска средства за фазно затварање нерентабилних рудника, конкретног напретка нема, указује у ФС.

По оцени ФС, “Петрохемија” и МСК су имали нешто успешније пословање прошле године, али је велико питање какво ће оно бити с новим повећањем цене енергената, односно могу ли га они издржати и наставити с пословањем без губитака. Управо због тога њихову судбину треба што пре решавати, а уколико се не нађу заинтересовани купци за њих сада када су тржишни услови веома повољни, онда би она морала да оду у стечај.

ЈП “Србијагас” вештачки одржава предузећа неплатише

Да би ЈП “Србијагас” остао трајно профитабилан, по оцени ФС, кључне су две мере: да се цена гаса за јавно снабдевање индексира с будућим променама светских цена гаса и да се гас не испоручује

неплатиштама. То би у пракси значило да се не одржавају вештачки у животу предузећа попут “Петрохемије”, МСК, ДП “Нови Сад” и друга, ако из свог пословања не могу да намире дуговања за гас.

Реформе највећих јавних предузећа, по оцени ФС, практично спроводи само “ Железница”, а ЕПС и даље инвестира мање од амотризаације што може бити кочница будућем привредном расту.

Три највећа јавна предузећа - ЕПС, “Железнице” и ЈП “Србијагас”, имала су различите приступе у спровођењу потребних реформи, а само су “Железнице” озбиљно приступиле реформи. То предузеће је подељено на три независне целине: “Србија воз” за путнички превоз, “Србија Карго” за превоз робе и “Инфраструктура Железница”. Број запослених смањен је са 17.000 на 11.000, промењен је основ за добијање субвенција из буџета које више нису фиксни износ већ зависе од мерљивих критеријума и затворено је 25 одсто пруга које нису биле рентабилне. Ова нова предузећа сада плаћају своје рачуне за струју и спремна су за следећу фазу реформи која би требало да се ослања на изградњу и ремонт постојеће инфраструктуре, побољшање наплате уз ревизију цена и увођење професионалног менаџмента - сматра Фискални савет Србије.

Portal B92.net

VEĆE PLATE Svi zaposleni u javnom sektoru od januara imaju deblje novčanike

Od Nove godine zaposleni u javnom sektoru mogu da računaju na povećanje plate od sedam do 12 odsto.

Najviše, 12 odsto, dobijaju medicinske sestre i tehničari, lekari i stomatolozi 10 odsto, zaposleni u policiji, vojsci, prosveti i socijalnoj zaštiti devet procenata, službenici Poreske i Uprave carina 8,5 odsto, a ostalima sledi повишица од седам процената, преноси B92.

Zbog toga što je procenat umanjenja prepolovljen, veću platu za pet odsto dobiće i svi zaposleni u javnim preduzećima kojima su zarade svojevremeno smanjene.

Podsećamo, prosečna plata u Srbiji u državnim preduzećima iznosi 65.021 dinar, dok u privatnom sektoru iznosi 42.000 i 45.000 dinara.

Minimalna cena rada po satu 155 dinara

Minimalna cena rada po satu u Srbiji od 1. januara 2019. godine iznosi 155 dinara, što je 12 dinara više od prethodnog iznosa.

Prva isplata će biti u februaru, a minimalne zarade biće u proseku dve hiljade dinara više, odnosno, sa oko

24.880 dinara dostići će nešto više od 27.000 dinara, prenosi Tanjug.

U mesecima u kojima se radi 168 sati, minimalna zarada biće 26.040 dinara umesto dosadašnjih 24.024.

U mesecima u kojima ima 176 radnih sati, umesto 25.178 dinara minimalac će iznositi 27.280 dinara, dok će u mesecima u kojima ima najviše radnih sati (184), na računu umesto 26.312 dinara biti - 28.520 dinara.

Za lekare i medicinske sestre **PLATE VEĆE ZA JOŠ 15 Odsto**

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić najavljuje da će predložiti premijerki da se lekarima i medicinskim sestrama plate povećaju za još 15 odsto, ukoliko rast BDP bude preko tri odsto.

- Ako bismo uvećali suficit u budžetu, ako bismo imali rast preko tri posto, onda bi moja ideja i moja molba Ani Brnabić bila da idemo s povećanjem od najmanje 15 odsto za njih, i to dodatno, kumulativno na ovih 12 plus 10 - rekao je Vučić u intervjuu za portal Espresso.

On kaže da mu je ministar zdravlja Zlatibor Lončar rekao da 90 ili 95 odsto medicinskih radnika neće napustiti Srbiju ako im plata bude uvećana za 15 do 20 odsto, jer bi u tome videli drugačiji trend, drugačiji odnos. On navodi da je iz Srbije proporcionalno manji odliv nego iz Hrvatske, Bugarske i Rumunije, ali da je ogroman i da je šteta jeziva.

Prestaće da odlaze kad plata bude 900 evra

Naveo je i da će prekretnica biti kad prosečna plata pređe 800 ili 900 evra i da će tada ljudi prestati da odlaze, odnosno početi da se vraćaju, kao što je to bilo u slučaju Estonije.

Na pitanje kada će to da se desi, kaže da o tome ne može da govori.

- Pogrešio sam u proceni ranije kad sam rekao da će do kraja ove godine prosečna plata biti 500 evra, a bilo je 465 u januaru. Ali, je svakako neuporedivo više nego 320 evra ili 330, koliko je bilo pre nekoliko godina. Govorimo o evrima, ne o dinarima, i to uz veoma nisku stopu inflacije, koja nije 11 odsto kao 2011, već je dva odsto - kaže Vučić.

Ali, ako budemo imali ovakve ekonomske performanse, rast preko tri posto, imamo šanse, jer će usporavati svetska ekonomija, smatra on.

"2018. je bila jedna od najboljih u smislu fabrika koje smo otvarali, smanjenja nezaposlenosti, smanjenja javnog duga, privrednog rasta. . . Po svim parametrima, jedna od najboljih godina. Bilo bi dobro kad bi 2019. bila tako dobra kao 2018, ali to nigde ne možete da čujete", konstatuje Vučić i kaže da se "plaši kraja 2019. i početka 2020. godine":

"Mnogo je dugova u svetu, ali uz tu usporenu ekonomiju, ako budemo držali preko tri odsto rasta, nije dovoljno, neću da budem presrećan, ali to je dobro. To bi značilo uz minimalan deficit i uz suficit budžeta da možemo dalje da smanjujemo javni dug, da možemo i dalje da povećavamo plate i penzije i da ljudi mogu da osećaju bolji život i standard", kaže on.

Honorari bili i tri puta veći

Primećuje, međutim, da mi Srbi nikad nećemo da kažemo da nam je bolje.

"Kod nas je uvek loše. Ako pogledate kroz istoriju još od Prvog srpskog ustanka, a kad su to Srbi mislili da im je bolje? U koje to vreme?", pita Vučić.

Upitan da prokomentariše to što se proteklih dana diglo dosta prašine oko visine honorara za izvođače na novogodišnjem koncertu u Beogradu, Vučić ističe da su u prošlosti, za vreme drugih Vlada, bili tri puta veći honorari.

"Plaćali su mnogo više u Đilasovo vreme. Plaćali su kao za jedan most, za jednu manifestaciju mnogo više nego što će u 2019. godini biti vatrometa za 15 manifestacija. I tu su pokušali da obmanu javnost. Želim da verujem da je to bila nenamerna greška Branislava Trifunovića, koji je rekao da vatromet košta 850.000 evra. Ne, ne košta 850.000, toliko je Đilas potrošio. Ovde je 50.000 evra i manje od toga, i to za 15 manifestacija. Dajte ljudi, ako od drveta ne vidite šumu...", kaže on.

On takođe navodi da je budžet Grada Beograda danas milijardu i sto miliona, a bio je pre samo nekoliko godina, kad je, kako kaže, Đilas bio najbogatiji gradonačelnik na svetu, 750 miliona - što je uvećanje više od 30 odsto.

"Ali, neko ima stalnu potrebu da saopštava nešto ružno..", konstatuje Vučić.

Donećemo zakon o poreklu imovine

On se osvrnuo u na srpsko pravosuđe istakavši da je ono naša najveća rak rana ali da je to sistem koji su nam ostavili Đilas i Jeremić.

"Ja kažem ovima iz Evropi - lepo ste pisali o pravosuđu, ali stanje je mnogo gore, ja sam saglasan s tim. Kakva je tu moja odgovornost?", naveo je on.

Kaže i da je inicirao donošenje zakona o poreklu imovine.

- Želim da budem prvi kome će da bude ispitano i da se pokaže šta smo to moja porodica i ja dobili do 2012. godine pa naovamo od kada smo na vlasti. Da vidimo jesmo li mi uvećali bogastvo. Jesam li ja dobio 500 miliona evra koliko su dobili ovi moji omiljeni političari ili ne. Neka narod sam zaključí. Onda kad izađu ti podaci, neka narod sam kaže ko je šta stekao, ko je pošten, a ko nije, ja mislim da je to fer. Niko nikad nije želeo da donese taj zakon, evo ja želim da se donese i moja poslanička grupa u vladajućoj većini doneće taj zakon - ističe Vučić.

Građanima želi dobru 2019, da bude ne manje uspešna nego 2018. godina u istorijskom smislu, kao i u pogledu našeg ekonomskog rasta, smanjenja javnog duga i obezbeđivanja bolje budućnosti našoj deci.

Novosti: SNS blizu odluke o izlasku na izbore na proleće?

Vrh naprednjaka, na čelu sa Vučićem, još nije definitivno prelomio da li će ići na vanredne parlamentarne izbore, ali su veoma blizu te odluke, pišu Novosti.

List navodi da je Vučić, uoči Nove godine, razmatrao sa najbližim saradnicima mogućnost izlaska na vanredne parlamentarne izbore u 2019. godini, a kao potencijalni termini glasanja pominjali su se kraj marta ili prva polovina aprila.

Izvori "Novosti", koji nisu imenovani, tvrde da je u SNS jaka struja koja se zalaže da stranka proveri i učvrsti legitimitet uoči prelomne bitke za Kosovo i Metohiju, ali i usled sve većih pritisaka da se Srbija opredeli između Rusije i EU.

List dodaje da velika većina u SNS smatra da bi odluka o izlasku na birališta predstavljala i "bacanje rukavice u lice" opoziciji, koja tvrdi da se osnažila i da vladajući savez gubi podršku.

Vanredni izbori bili bi prilika i da Vučić dodatno učvrsti stranku, pre nego što, kako je najavljivao, ode sa liderske pozicije i kormilo naprednjaka prepusti nekom drugom, ocenjuju "Večernje novosti".

U Srbiji se više troši, skok prometa u prodavnicima

Promet robe u trgovini na malo u Srbiji porastao je u novembru 2018. u tekućim cenama za 9,1 odsto, a u stalnim cenama za 6,1 odsto međugodišnje.

U periodu januar-novembar 2018, promet u maloprodaji je u tekućim cenama zabeležio rast od 7,0 odsto, a u stalnim cenama za 4,3 odsto u poređenju sa istim lanjskim periodom, objavio je Republički zavod za statistiku.

Promet u trgovini na malo dobijen je na osnovu statističkog istraživanja "Mesečni izveštaj trgovine na malo", realizovanog na uzorku, i na osnovu prijava PDV-a dobijenih od Poreske uprave.

DW: Talasanje u Vučićevoj zemlji meda i mleka

U 2019. godini vanredni izbori u Srbiji deluju kao neminovnost: nezadovoljstvo građana raste i preliva se na ulice, tako da je vlasti neophodno da još jednom ritualno trijumfuje pre nego što na red dođe završni čin kosovske epopeje, ocenio je u autorskom tekstu za Dojče vele (Deutsche Welle – DW) sociolog Dario Hajrić.

Pod naslovom „Talanje u Vučićevoj zemlji meda i mleka“ Hajrić navodi da su izbori u Srbiji „i nešto više od puke obnove legitimiteta – idealna prilika da se ionako varvarska propaganda pojača za još koji stepen, da se nekažnjeno premlati pokoji opozicioni aktivista za nauk ostalima i da se sopstvenim biračima ponudi isprazan osećaj pobeđe nad nekim i nečim“.

Autor ocenjuje da „ovakvi kakvi su sada, izbori predstavljaju način da se opozicija stalno iznova vraća na fabrička podešavanja“ i dodaje da će značaj vanrednih izbora, ako ih zaista bude, direktno zavisiti od pravila pod kojima će se održati.

„Ukoliko opozicija, uprkos trenutnom stavu, izadje na njih bez prečišćenih biračkih spiskova, bez obučениh kontrolora na svakom biračkom mestu, bez pristupa medijima i bez načina da džipove bez tablica zadrži podalje od biračkih mesta, može komotno da pokuša i da bez padobrana skače iz aviona. Rezultat će biti u dlaku isti“, piše Hajrić.

Uz ocenu da je „manevarski prostor za dobijanje ustupaka praktično nepostojeći kada imate vlast koja opoziciju tretira kao tropsku bolest“ autor dodaje da „potencijalni adut u borbi za dašak poštenih izbora predstavljaju protesti čiji povod je bio napad na Borka Stefanovića“ koji traju već nedeljama, a broj učesnika je u porastu.

„Opozicija 2019. treba da reši kvadraturu kruga: kako da se ne gura u prvi plan građanskih protesta – ovih ili nekih budućih – a da ih iskoristi kao adut u borbi za iole legitimne izbore. Dodatni izazov leži u tome da tokom 2019. počne da koristi autogolove vlasti, a ne da postiže sopstvene“, nevedo je Hajrić.

On je ocenio da „ono što bi 2019. moglo da učini godinom odluke jeste druga neizostavna tema srpske politike: Kosovo“.

Beogradskoj vladi, naveo je Hajrić, u interesu je da konačni rasplet odugovlači što je moguće duže jer će u Briselu imati punu podršku i određene ruke po pitanju unutrašnje politike dok god saradjuje u procesu formalizacije kosovske nezavisnosti.

„Međutim, povratak SAD u pregovarački proces prošle godine sugerise da je prelomna tačka bliže nego što smo pretpostavljali a kada do nje dodjemo, Vučić će prestati da figurira kao faktor mira i stabilnosti, stičući istovremeno hipoteku Potpisnika Onoga Što Se Nije Smelo Potpisati“, dodaje se u tekstu.

Od ove godine inspektori mogu da vrše kontrolu bez prethodne najave

Inspektori od ove godine mogu da kontrolišu privredne subjekte bez prethodne najave i pokazivanja naloga i službene legitimacije, saopšteno je iz Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave.

To je predviđeno izmenama i dopunama Zakona o inspekcijском nadzoru, koje su usvojene u decembru 2018. godine i počele su da se primenjuju.

Inspektori će se koristiti "prikrivenom kupovinom" kada osnovano sumnjaju da lice obavlja delatnost kao neregistrovani subjekat ili da ne izdaje račun, i kada ne mogu na drugi način da pribave dokaze ili je otežano pribavljanje dokaza o tome da li je na primer privrednik registrovan i da li izdaje fiskalni račun.

Inspektor kupovinom, kao tajni kupac, prikuplja dokaze i činjenice i tek nakon toga pokazuje službenu legitimaciju i nalog za inspekcijski nadzor.

"Ovaj način se već koristi u drugim razvijenim državama i oruđe je u rukama inspektora u borbi sa nesavesnim privrednicima", navode iz ministarstva.

Ministar državne uprave i lokalne samouprave Branko Ružić rekao je da je važno napraviti jasnu razliku između onih koji posluju u skladu sa zakonom, u odnosu na one koji svesno, s predumišljajem krše zakon s namerom da prevare državu, građane ili radnike.

"To je i suština cele reforme inspekcijskih službi, da razdvojimo žito od kukolja", rekao je Ružić, a prenosi služba za informisanje ministarstva.

Cilj je da ova mera, kako je objasnio, doprinese ukupnom povećanju efektivnosti inspekcijskog nadzora, posebno u onim slučajevima koji se okončavaju u sudskim postupcima.

"Ova vrsta dokazivanja učiniće postupke znatno kraćima i lakše objektivno dokazivima. S druge strane, šalje se jasna poruka da će onaj deo privrede koji je svesno u sivoj zoni biti efikasno procesuiran, odnosno da se protivzakonito poslovanje ne isplati i da se više ne može računati na to da postupci zastare", rekao je on.

Ovu mogućnost za sada su počeli da primenjuju inspektori tržišne, turističke i saobraćajne inspekcije, a primena se očekuje i u drugim sektorima u kojima je ovakav način prikupljanja dokaza potreban.

Čadež: U 2019. velike investicije u Srbiji

U Srbiji se u 2019. godini očekuju velike investicije koje će našim ljudima doneti mogo novih radnih mesta, a privredi visoke tehnologije u proizvodnji, kazao je u intervjuu za agenciju Beta predsednik Privredne komore Srbije Marko Čadež.

"Za srpsku ekonomiju 2018. bila je godina potvrđene stabilnosti i zdravijeg ekonomskog rasta, zasnovanog pre svega na investicijama, stranim i domaćim. To je dobra osnova za snažniji rast izvoza, da u svet u ovoj i narednim godinama plasiramo sve više naših proizvoda", kazao je Čadež.

On je istakao da će napredak Srbije zavisi i od toga koliko budu ubrzane strukturne reforme, prvenstveno u javnom sektoru - državnim preduzećima, administraciji i javnim službama, uključujući Poresku upravu, kao i reforme obrazovanja i zdravstva.

"Uspeh će zavisi i od toga koliko rasteretimo privredu, koliko podržimo privatni sektor, posebno male i srednje kompanije da rastu i razvijaju se, a velike da budu još snažnije, koliko stranih investicija privučemo i koliko ojačamo kapacitet domaćih kompanija da više investiraju, koliko nam poslovno okruženje bude podsticajnije i predvidivije, a privreda konkurentnija, koliko više budemo izvozili finalnih i proizvoda više faze prerade, koliko budemo ulagali u infrastrukturu, inovacije i visoke tehnologije", ocenio je Čadež.

Održivi razvoj srpske ekonomije, kako je dodao, pre svega zavisi od priliva investicija i rasta izvoza, zbog čega je posebno važno da i u narednom periodu investicije budu usmerene u izvozno orjentisane sektore i visoke tehnologije.

Po njegovim rečima od velike je koristi za domaću ekonomiju što su zakonom izjednačeni strani i domaći investitori, i što sve više domaćih firmi koriste državne podsticaje za ulaganja.

"Na inicijativu PKS domaće kompanije će, kao i strane, ubuduće biti oslobođene carina na uvoz mašina iz zemalja van EU, odnosno iz onih sa kojima nemamo nultu carinu, a koje predstavljaju ulog u osnovna sredstva, odnosno osnovni kapital. Takođe, državne subvencije poslednjih godina, osim stranih, dobija sve više domaćih kompanija, na čemu je PKS posebno insistirala", kazao je Čadež.

On je dodao da je u protekle dve godine prvi put budžetskim subvencijama za investicije podržano više domaćih nego stranih kompanija.

"Od 56 kompanija čiji su investicioni projekti podržani državnim podsticajima u 2017. i 2018. godini, čak 35 je domaćih iz raznih sektora privređivanja – od agrobiznisa, preko industrije do usluga. To govori i o jačanju investicionog potencijala domaće privrede", istakao je Čadež.

Ocenio je da koliko je važno da se privuče što više stranih investicija, toliko je bitno i da jača kapacitet i broj domaćih kompanija koje investiraju, da su i domaći privrednici sve sposobniji da ulažu u nove i proširenje postojećih kapaciteta i koriste pogodnosti i podršku namenjenu investitorima.

Govoreći o stranim ulaganjima, predsednik PKS je naveo da je 2018. godine završeno, počela realizacija i ugovoreno više od 50 projekata.

"Strani investitori su u Srbiji 2018. otvorili su oko 40 novih fabrika, pogona, proizvodnih linija i distributivnih centara u kojima će se zaposliti gotovo 16.000 ljudi. Takođe, počela je ili se priprema gradnja još 12 novih velikih investicija", rekao je Čadež i istakao da je najviše nemačkih, italijanskih i turskih investitora.

On je ukazao da za Srbiju više nije problem kako da privuče investitore već kako da obezbedi dovoljno kvalitetnih visokokvalifikovanih radnika, i da je zato najvažnije da obrazovni sistem prati potrebe privrede.

"Dualno obrazovanje u srednjim školama, kroz pilot projekte koje realizujemo uz podršku nemačkih, austrijskih i švajcarskih partnera dalo je rezultate i od 2013. udesetostručen je broj đaka koji su u tom sistemu, sa 400 na 4.500. Ti đaci se školuju za 33 obrazovna profila u 80 škola, a u sistem dualnog obrazovanja je uključeno oko 600 kompanija", rekao je Čadež.

Kako je istakao, 80 odsto đaka iz prve dve generacije koja je završile srednju školu po dualnom modelu zaposlilo se u kompanijama u kojima su bili na praksi, odnosno u kojima su učili uz rad.

Na pitanje kada će dualno obrazovanje biti uvedeno i u visoko obrazovanje on je kazao da resorno ministarstvo već priprema zakon, čiji bi radna verzija, kako očekuje, trebalo da bude gotova početkom ove godine

"Dualno obrazovanje će, verujem, bez teškoća biti uvedeno u visoko školstvo jer i sada većina kompanija kojima su potrebni stručnjaci saraduje sa fakultetima. Domaćoj privredi će najviše biti potrebni ljudi koji su u prirodnim naukama, inženjeri, IT stručnjaci", rekao je Čadež

Veliki posao očekuje se, ukazao je, i na digitalizaciji privrede. Digitalna transformacija tradicionalnih industrija, izazov je sa kojim se, kaže, zbog brzih i radikalnih tehnoloških promena, suočava ceo svet, i mnogo razvijenije ekonomije od naše

"PKS pomaže privredi u digitalizaciji, pre svega malim i srednjim preduzećima. Osnovali smo Centar za digitalnu transformaciju i sprovodimo program obuke i sertifikacije konsultanata po austrijskom modelu. Konsultanti preduzećima pomažu da naprave digitalne mape i strategije digitalizacije i da primene tehnološka rešenja predviđena tim dokumentima", objasnio je Čadež

Odgovarajući na pitanje koje su zamerke privrednika na uslove poslovanja u Srbiji i koje izmene propisa traže, predsednik PKS je kazao da je najvažniji zahtev da se smanje poreska opterećenja

"Predlog privrednika je da se u periodu od pet godina poresko opterećenja zarada smanji sa dosadašnjih 63 na 46 odsto. To će biti moguće ako se sprovedu planirane reforme, pogotovo poreska reforma i refoma u zdravstvu. Važno je reći da zbog poreskog rasterećenja privrede neće biti manje novca u budžetu. Smanjenje tih troškova privredi će omogućiti da bolje i profitabilnije posluje, da više investira, proizvodi i izvozi, a samim tim i državi veće prihode. Proširiće se i baza za oporezivanje i biće manje sive ekonomije", rekao je Čadež

Dodao je i da je zahtev privrednika da se poboljša pristup izvorima finansiranja, pogotovo manjim i srednjim preduzećima, zatim da se spreči nelojalna konkurencija na tržištu, ukinu birokratske barijere i administrativna opterećenja, a uslovi poslovanja budu predvidiviji

Komentarišući regionalnu ekonomsku saradnju, čiji je jedan od najglasnijih zagovornika, Čadež je kazao da inostrani privrednici kad odlučuju gde će investirati ne posmatraju zemlje pojedinačno već gledaju na ceo region od 18 miliona ljudi i procenjuju šta na tom tržištu mogu da urade.

„Svaka nestabilnost na pojedinačnim tržištima se reflektuje na ceo region. Investitori gledaju šta se dešava poslednjih nekoliko godina na regionalnom tržištu i kakva mu je perspektiva, a perspektiva našeg regiona je članstvo u EU i to daje posebnu poslovnu priliku za bilo kog investitora u Srbiji ali i u regionu", ukazao je Čadež

Na pitanje koliko je odluka vlasti u Prištini da uvedu takse od 100 odsto na robu iz Srbije i BiH, ugrozila perspektivu regionalne ekonomske saradnje, Čadež je kazao da se nada da će ta odluka uskoro biti povučena jer nanosi štetu ne samo privredi Srbije, koja se do sada procenjuje na 64 miliona evra, već i privrednicima na Kosovu

„Gubitke imaju i kompanije iz Evropske unije. Direktna šteta preduzeća iz Srbije koja isporučuju robu na kosovsko tržište, ukoliko taksa ne bi bila ukinuta, procenjena je na oko 500 miliona evra godišnje, od čega bi gubitak kompanija iz EU koje ovde posluju bio oko 200 miliona evra. Kosovski privrednici iz Srbije najviše nabavljaju sirovine, repromaterijal i poluproizvode za dalju preradu zbog toga što su im lako dostupni, jeftiniji je transport i ostvaruju veću zaradu nego da ih kupuju iz drugih zemalja“, rekao je Čadež

On je ukazao da je važno da se politički problemi u regionu konačno reše i da to postane region uspeha a ne region koji će proizvoditi probleme.

Šta za srpsku ekonomiju znači smanjenje javnog duga?

Javni dug Srbije na početku 2019. godine iznosi nešto više od 50 odsto BDP-a. To je najniži udeo javnog duga u BDP-u od 2008. godine, a stručnjaci ocenjuju da će to doprineti ukupnoj stabilizaciji javnih finansija.

U novu godinu srpska ekonomija ušla je sa manjim javnim dugom – sa 61,6 odsto koliko je iznosio na kraju 2017. godine pao je na 54 odsto BDP-a. U Ministarstvu finansija ističu da je ovo važna osnova za dalji rast srpske privrede.

"U poslednje dve godine, zahvaljujući fiskalnim i strukturnim merama koje je preduzela Vlada RS, rast duga je najpre usporen u 2016. godini, a po prvi put od 2008. godine došlo je do smanjenja učešća javnog duga u BDP-u. Trend smanjenja javnog duga u BDP-u nastavljen je i u 2017. i 2018. godini", navode u Ministarstvu finansija.

Dodaju da je jedan od glavnih ciljeva Ministarstva finansija da i u narednom periodu prevremeno otplaćuje dugove i kredite.

"Po prvi put smo tako ove godine imali dve aukcije otkupa državnih hartija od vrednosti koje dospevaju u februaru 2019. godine, a koje su u potpunosti uspešno realizovane i na kojima je otkpljeno po deset milijardi dinara. Time je dug ukupno smanjen za 20 milijardi dinara", navode u Ministarstvu finansija.

Smanjenje javnog duga dobit je i za ekonomiju i za građane.

"To pre svega garantuje stabilnost, makroekonomsku stabilnost, koja se ogleda u niskom rastu inflacije, stabilnom kursu, uopšte stabilnoj privredi. Poboljšava se kreditni rejting zemlje, prosto može će bolje da konkuriše zemljama sa kojima se takmičimo u regionu koje imaju bolje uslove poslovanja", objašnjava Siniša Mali, ministar finansija.

Niži javni dug znači i niže izdatke za kamate. Oni za 2018. godinu iznose 106 milijardi dinara, dok smo na kraju 2016. godine za otplatu kamata izdvojili 128 milijardi.

"Ako su izdaci za kamate manji onda ostaje više sredstava na raspolaganju za neke druge namene. Primera radi u poslednje tri godine izdaci za kamate su smanjeni za 20 milijardi dinara, za naše prilike – to je recimo dve trećine budžeta za kompletnu dečiju zaštitu ili 1/3 budžeta za socijalnu zaštitu. Ili možda ono što je građanima najjasnije – 20 milijardi bi npr. bilo dovoljno za povećanje plata i penzija za oko 2,5 odsto", navodi Danko Brčević, glavni ekonomista Fiskalnog saveta.

"Smanjenje javnog duga treba da ostane prioritet fiskalne politike"

Stručnjaci napredak ocenjuju kao odskočnu dasku za dalji razvoj, ali podsećaju i na stare zadatke.

"To što je javni dug na silaznoj putanji to ne znači da smanjenje javnog duga ne treba da ostane prioritet fiskalne politike zato što javni dug može da eksplodira naglo i preko noći, a u prilog tome govori nam i novija ekonomska istorija. Javni dug je npr. 2008. bio ispod 30 odsto BDP-a da bi u relativno kratkom roku do 2015. godine dostigao preko 70 odsto BDP-a, znači da se udvostručio", objašnjava Anica Telesković, ekonomski novinar.

Najniži udeo javnog duga u bruto domaćem proizvodu zemlje zabeležen je 2008. godine, kada je sa nominalnim iznosom od 8,78 milijardi evra on učestvovao u BDP-u sa 28,3 odsto, dok je najveći udeo, od 201,2 odsto BDP-a, registrovan 2000. godine.

Danas

Zastava oružje planira izvoz od preko 60 miliona dolara u 2019.

Zastava oružje planira da dogodine izveze oružje u vrednosti od preko 60 miliona dolara, što je za 10 odsto više od predviđenog plasmana za 2018.

U kragujevačkoj fabrici, saznaje naš list, planiraju da u 2019. proizvedu do 1.000 teških mitraljeza 12,7, popularnih „kojota“, što je za nekoliko stotina više nego ove godine. Cena Zastavinog „kojota“, koji slovi za jedan od najboljih mitraljeza te vrste na svetu, na inostranim tržištima dostiže inače 17.000 dolara, tako da se radi o vrlo profitabilnoj proizvodnji.

Pored teških mitraljeza, planira se, kako doznajemo, i povećanje proizvodnje ostalog pešadijskog naoružanja, pre svega jurišnih pušaka M 21, za oko 30 odsto. Očekuje se i povratak Zastavinog lovačko-sportskog oružja na američko tržište. U poslednjih par godina u osavremenjavanje proizvodnog procesa u Zastavi oružju investirano je čak 25 miliona evra što fabričkog što državnog novca, ali su da bi fabrika ostala konkurentna potrebna dodatna ulaganja.

Revolucionarna novina: Računi u Srbiji će se plaćati „prepoznavanjem lica“

Građani Srbije će od marta ove godine moći da plaćaju račune sistemom „prepoznavanja lica“, najavljuje za Tanjug guvernerka Narodne banke Srbije Jorgovanka Tabaković.

Narodna banka Srbije planira da u prvom kvartalu 2019. godine omogući novu uslugu, koja je deo rešenja instant plaćanja, a koji je pokrenut u oktobru prošle godine.

„Biće moguće da se preko Skajpa ili vizuelnog identifikovanja stranke obavi plaćanje. To će biti nešto što je zaista revolucionarna novina kao dopuna instant plaćanju. Iako smo spremni da sa tim krenemo odmah, moramo da sačekamo novu evaluaciju napretka Srbije u smislu sprečavanja pranja novca kako bismo mogli da da pustimo tu novu uslugu u promet“, kazala je srpska guvernerka.

Tačan datum kada će građani moći da počnu sa korišćenjem te usluge znaće se nakon sastanka Komiteta Saveta Evrope za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, koji će biti održan 23. januara.

Na tom sastanku će se proveravati napredak Srbije u primeni svih pravila u sprečavanju pranja novca, a ako mišljenje te institucije bude „pozitivno“ plaćanje „licem“ moglo bi da startuje i u februaru.

Plaćanje telefonom, tabletom i putem Skajpa ne zahteva nova tehnička rešenja, niti će banke koštati novca, istakla je Tabakovićeva i poručila je da je reč o sistemu koji je bezbedan za korisnike, kako u zaštiti ličnih podataka, tako i u smislu moguće zloupotrebe u „pranju novca“.

DA LI SMO NA PRAGU NOVE RECESIJE? "Oni koji RENTIRAJU zarađuju duplo brže od onih koji koji RADE i to ne može dugo da traje"

Nakon nešto više od deset godina od velike ekonomske krize koja je zahvatila celi svet, u ekonomskim krugovima spekuliše se da će u narednom periodu doći do nove, samo je pitanje kada. Šta nas očekuje i šta bi bili razlozi nove recesije, pitali smo domaće ekonomiste.

Još početkom ove godine američki gigant "Džej-Pi Morgan Čejls" predviđao je verovatnoću od 72 odsto da će se u naredne tri godine desiti nova velika recesija. Razlog tome je bio krah njujorške berze koji je zabrinuo mnoge.

Deset meseci kasnije berza u SAD-u dočekala je božićno veče u dosada nezapamćenom padu u poslednjih deset godina. Deo američke federalne vlade bio je zatvoren, jer Kongres i predsednik Donald Tramp nisu mogli da se dogovore o budžetu za izgradnju zida na granici sa Meksikom.

Sve manji broj ljudi kontroliše većinu

- Jedan značajan broj stručnjaka smatra da će uskoro

doći do recesije. Za stvaranje takvog mišljenja ključno je nekoliko faktora, a na prvom mestu to što je sistem došao do toga da manji broj ljudi kontroliše većinu. Razlika u odnosu na dosadašnji poredak je što se radnici ne mire sa tim, pa dolazi do protesta - objašnjava profesor na Ekonomskom fakultetu Ljubodrag Savić koji ističe da je "pokret žutih prsluka" u Francuskoj dokaz za to da se stvara novi neoliberalizam u kojem radnik nije spreman da se miri.

Prethodna svetska ekonomska kriza 2008. bila je velika, ali je dirala samo pojedine segmente kapitalističkog društva i ticala se krize hipotekarnih kredita. Sledeća bi mogla da uzdrma, prema mišljenju Savića, kapitalizam kao strukturu.

Oni koji imaju šta da rentiraju zarađuju duplo brže nego oni koji rade

Ono što je drugi potencijalni problem jesu prihodi od renti i dividendi.

- Primetno je i postoje podaci da prihodi od dividendi i akcija rastu dva puta brže od prihoda koji nastaju radom. To ne može opstati na duge staze - navodi Savić i dodaje da su se takve situacije u prošlosti rešavale revolucijama.

Kada pričamo o konkretnim odnosima država, krizu dodatno podgreva odnos SAD i Kine.

- Tramp ne prihvata da je neka država ispred njega. SAD su godinama ispred svih. Dolar je bio toliko jak, SAD su trošile federalne rezerve da nije bilo potrebe da ga brani. To su radile druge zemlje: Nemci i Japanci su branili dolar - kaže Savić koji ističe da se onda sa druge strane pojavila druga sila, čija ekonomija progresivno raste iz dana u dan.

U pitanju je Kina, čija je stopa rasta gotovo nedostižna u poslednjih nekoliko godina.

- Kina je počela da trguje sa drugim zemljama u evro valuti, time se jasno potkopava dolar - kaže Savić.

Profesor na Ekonomskom fakultetu Dejan Šoškić ističe da ovi trgovinski sukobi mogu predstavljati i uvod u opšti rast protekcionizma u svetu sa sasvim izvesnim negativnim posledicama na budući privredni rast.

- Istovremeno, trgovinski rat SAD sa drugim zemljama potkopava temelje Svetske trgovinske organizacije ali i šalje jednu jasnu poruku da vodeće zemlje u svetu ne poštuju međunarodne multilateralne institucije i sporazume, što nije dobro. To, nažalost, smanjuje kapacitet ukupnog multilateralnog odlučivanja u svetu i to u vreme kada su problemi i izazovi sa kojima se suočavamo sve više i skoro uvek regionalni i globalni. Dolazi i do postepenog usporavanja i promene strukture privrednog rasta u Kini, pa i u Indiji, koje su godinama unazad motori privrednog razvoja u svetu - navodi Šoškić.

Kako dodaje, sankcije zapadnih zemalja uvedene Rusiji, ne pokazuju naznake smanjivanja ili ukidanja iako imaju jasne negativne efekte na privredni razvoj kako u evropskim zemljama, tako i u Rusiji.

- Svedoci smo da iz različitih razloga dolazi do usporavanja rasta i u drugim manjim ali regionalno značajnim privredama sveta kao što su Argentina, Brazil, Iran, Turska. I neki čisto ekonomski uticaji najavljuju usporavanje privrednog rasta. Rast cena nafte je svakako jedan od njih, jer viša cena nafte može direktno podizati cene ogromnog broja roba i usluga uz posledični pad tražnje za njima - ističe Šoškić i dodaje da uz to, godine ekspanzivne monetarne politike polako ostaju za nama, što znači da će se vodeće ekonomije sveta postepeno vraćati u normalne monetarne tokove, a ta "normalizacija monetarne politike" dovodi do poskupljenja novca, tj. rasta kamatnih stopa uz pritisak u pravcu smanjivanja stopa privrednog rasta.

Do krize uvek dolazi kad ljudi uzimaju iznad svojih mogućnosti

Savić ističe da se kapitalizam u svojoj suštini zasniva na poverenju, da čovek uzima za sebe "onoliko koliko je dugačak". Međutim, do krize dolazi kada ljudi uzimaju iznad svojih mogućnosti: kupuju stanove, dižu kredite i tada nastaje kriza u jednom domaćinstvu, jer su izdaci u suprotnosti sa realnim izvorima prihoda.

- Zapad nema novac, već akcije, biznise, jer imaju poverenje u državu. Ako taj sistem propadne to se dalje para kao čarapa, padaju cene akcija, one žele da ih rasprodaju, velika je ponuda, a velika tražnja - kaže Savić i dodaje da će veliki problem nastati kada ključni igrači izgube poverenje u kapitalizam.

Ljubodrag Savić zaključuje da su prethodni protesti značajno uzdrmali kapitalističku scenu te da "ništa više nije isto posle žutih prsluka".

Šta Srbija može da očekuje?

Šoškić ističe da se Srbija, u kontekstu globalnih izazova za privredni rast, nalazi u mnogo jednostavnijem položaju. Lekovi za probleme niskog privrednog razvoja srpske privrede odavno su pronađeni. Istorija jasno pokazuje da zemlje u kojima nema dovoljno investicija, ne mogu imati ubrzani privredni rast.

- Kratkoročno posmatrano, privredni razvoj u Srbiji narednih godina, po svoj prilici, ne može značajnije porasti. Ključni razlog leži u činjenici da su investicije u Srbiji već godinama unazad sasvim nedovoljne (uglavnom oko 18 odsto BDPa) i da znatno zaostaju od regionalnog proseka (oko 23 odsto BDPa). Podsetimo se, opšte je poznato da je za značajnije ubzanje privrednog rasta potrebno da investicije iznose više od 25 odsto BDPa - objašnjava Šoškić.

On dodaje da bi stoga, trebalo bi svima da nam bude sasvim jasno da, više i održive stope privrednog rasta Srbije u narednim godinama i decenijama zavise pre svega od naše sposobnosti da uspostavimo efikasan pravni sistem, da izgradimo kompetentne, nepristrasne i efikasne institucije, da investiramo mnogo više, reformišemo i podignemo opšti nivo obrazovanja, naučnog rada (istraživanja i razvoja) i zdravstvene zaštite naših građana. Na ove okolnosti nema potrebe da nas opominju međunarodne i institucije koje analiziraju našu zemlju, njih bi trebalo da vidimo i sami. To su temelji iz kojih je moguće da rastu investicije, privredni razvoj i životni standard.

Svake godine u novčaniku biste imali 20.000 dinara više, samo treba da se odreknete jedne ružne navike

Prema nekim istraživanjima svaki građanin u Srbiji godišnje baci 35 kilograma hrane vredne oko 20.000 dinara.

To pokazuju domaća istraživanja, a ono što je svetski podatak to je da petina proizvedene hrane u svetu završi u kontejneru. U Evropskoj uniji godišnje oko 100 miliona tona hrane završi na otpadu. Ako se bacanje hrane ne smanji očekuje se da će za dve godine te količine porasti za trećinu. Ovo je alarmantno budući da u Evropi u siromaštvu živi 55 miliona ljudi.

Kod nas se često pomigne da se svake godine baci 250.000 tona hrane, međutim taj podatak mora se uzeti sa rezervom, s obzirom na to da ne postoje egzaktni podaci o količinama namirnica koja završe na domaćim deponijama. Ovi podaci,

kako su za "Politiku" rekli iz Instituta za prehrambene tehnologije u Novom Sadu odnosi se na bacanje smeća u Norveškoj, u kojoj postoji razvrstavanje otpada pa je tako i moguće precizno izmeriti.

U svakom slučaju, iskustva i procene pokazuju da Srbija ne zaostaje za ovim trendom i da su količine hrane koje se bacaju ogromne.

Najviše bacamo hleb

Novogodišnji i božićni praznici su upravo period kada namirnice najviše bacamo, a dr Jasna Mastilović, sa novosadskog Instituta za prehrambene tehnologije, ranije je došla do podatka da Srbi najviše bacaju hleb.

Često se bacaju i poljoprivredni proizvodi usled niskih otkupnih cena, a mleko, krompir, krastavci, paradajz i kupine samo su neke od takvih namirnica. Na deponijama završavaju i velike količine hrane kojoj je istekao rok trajanja, pa nije prodana u trgovinama ili restoranima.

Trend bacanja hrane, na koji nisu imune mnogo bogatije zemlje, dolazi do izražaja naročito u vreme praznika. Trpeze širom planete su u tom periodu bogate, domaćice nastoje da svojim ukućanima pripreme sve ona jela koje vole i koje su na neki način specijalitet njihove kuhinje.

Novac se tada najčešće ne štedi, jer praznični meni treba da bude bogat i slasan. Još kada se tome pridoda da prodavnice za praznike obično ne rade, većina građana je sklona stvaranju zaliha. Brdo hrane, kratki rokovi čuvanja, idealna su kombinacija da sve to na kraju završi u kontejneru.

Posle hleba, u đubretu najčešće završi i meso

- Pred Novu godinu i Božić kao i pred ostale praznike i za slave, sprema se mnogo hrane jer se svaki domaćin plaši da će nešto da zafali. Prvih dana se jede normalno, a onda svima, naravno sve to dosadi i više niko ne može ni da proba tu hranu. Po mom mišljenju i iskustvu posle praznika se najviše baca pečenje. Hleb se takođe mnogo baca i to tokom cele godine. Od njega se uvek može nešto napraviti. Previše hrane bacamo, a mnogo je gladnih usta - smatra Goran Papović, predsednik Nacionalne organizacije potrošača.

U kontejneru 20.000 dinara

Pilot istraživanje Instituta za prehrambene tehnologije iz Novog Sada pokazalo je da svaki građanin godišnje baci 35 kilograma hrane vredne oko 20.000 dinara.

- Ovim istraživanjem utvrđeno je kako jedan čovek dnevno baci jednu četvrtinu hleba, dok se godišnje baci oko litar jogurta, kilogram voća, u proseku dva ručka i oko 150 grama suhomesnatih proizvoda. Kad se sve to sabere na godišnjem nivou, dođe se do toga da svaki pojedinac u Srbiji, bez obzira na uzrast, baci hranu u vrednosti od oko 20.000 dinara - kazao je Goran Papović. Činjenica je da hranu bacaju svi, od samih proizvođača, preko trgovinskih lanaca, do građana. Problem s građanstvom je što su često poneseni cenama na akciji, pa kupuju više nego što im treba, pa umesto da uštede, oni potroše više.

Druga stvar gde greše jeste što ne razlikuju oznaku "najbolje upotrebljivo do", koja se odnosi na kvalitet proizvoda i nema nikakve veze sa njegovom bezbednošću, odnosno rokom trajanja. Zbog neznanja mnogi bacaju hranu koja je i dalje ispravna i bezbedna za jelo, samo više nema prvobitni kvalitet. Na deponijama završavaju i velike količine hrane kojoj je istekao rok trajanja, pa nije prodana u trgovinama ili restoranima.

Najmanje bacaju Rumuni

Čak jedna petina proizvedene hrane u svetu baca se zbog neracionalne upotrebe i trošenja, kao i neefikasne proizvodnje hrane, zaključak je istraživanja koje je sprovedeno na Univerzitetu u Edinburgu.

Istraživanje je pokazalo da svetska populacija kupuje i koristi oko 10 odsto više hrane nego što joj je potrebno, dok se skoro 9 odsto hrane baca ili stoji dok se ne pokvari.

Najviše hrane baca se u Velikoj Britaniji, težina konzerve pasulja po stanovniku, a najmanje u Rumuniji – otprilike jabuka po osobi dnevno, pokazalo je istraživanje koje je sproveo Zajednički istraživački centar Evropske komisije u periodu od 1996. do 2005. godine, čiji su rezultati objavljeni u časopisu „Environmental riserč leters”.

Ljudi u svetu se na različite načine ohrabruju da jedu manje životinjskih proizvoda, da smanje otpad i da ne prekoračuju nutricionističke potrebe. To bi, kako naučnici tvrde, doprinelo da se trend bacanja hrane smanji.